Til
Vinje kommune
Vinjevegen 192
3890 Vinje
postmottak@vinje.kommune.no

Fra
NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Deres ref.: 2026/3113 Dato: 12.10.2026

Høringsinnspill – forslag til forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort

NOAH – for dyrs rettigheter viser til Vinje kommunes høring om forslag til lokal forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort.

Kommunen skriver at hjortebestanden "har vore aukande over tid", at det er registrert beiteskader på jordbruksareal, rundballager og skog, og at restlysforsterkende og termiske siktemidler "kan vere eit nyttig verkemiddel for å oppnå ynskja avskyting".

Etter viltressursloven er det som hovedregel forbudt å bruke restlysforsterkende og termiske siktemidler under jakt. Kommunen kan bare gjøre unntak ved jakt på hjort, og bare for å avverge "alvorlig skade" på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet, jf. forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29 a fjerde ledd. Forbudet henger også sammen med Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Konvensjonens artikkel 8 og vedlegg IV forbyr bruk av "sikter for nattjakt, bestående av innretninger for elektronisk forstørrelse eller overføring" ved jakt på hjortedyr. Unntak kan bare gjøres etter artikkel 9, som blant annet forutsetter at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning.

Kommunen har ikke lagt fram tall, kart eller andre opplysninger som dokumenterer bestandsutviklingen eller omfanget av skadene, og høringen viser ikke til vedtatte kommunale mål for hjort. Det er kommunen som har best forutsetninger for å ha oversikt over beiteskader, påkjørsler og bestandsutvikling, blant annet gjennom søknader om skadefelling, kontakt med vald og grunneiere og data i Hjorteviltregisteret. Dersom hjorten påførte alvorlig skade i kommunen, ville det være naturlig at kommunen allerede hadde oversikt over og kunne dokumentere dette. NOAH har derfor selv sett på tallene i Hjorteviltregisteret. Som vi viser nedenfor, gir heller ikke disse grunnlag for å konkludere med at vilkårene for å gjøre unntak fra forbudet er oppfylt. NOAH ber derfor Vinje kommune om ikke å vedta forskriften.

1. Bestandssituasjonen

Landbruksdirektoratet skriver i sin veileder at kommunen først bør vurdere om hjortebestanden er høy eller økende, ettersom dette er en forutsetning for å åpne for termiske siktemidler. Veilederen sier også at kommunen ikke kan åpne for bruk av termiske siktemidler uten vedtatte kommunale mål om ønsket bestandsutvikling.[1]

Tall fra Hjorteviltregisteret kan tyde på at bestanden har økt i løpet av de siste ti årene. Sett hjort per jegerdag i utmark økte fra 0,20 i 2015 til 0,54 i 2023, men gikk deretter ned til 0,35 i 2024 og 0,31 i 2025.[2] Men datagrunnlaget er generelt lite. Hjorteviltregisteret anbefaler å bruke data fra minst 1000 jegerdager eller 500 observasjoner per år, og helst 10-15 år med data, for å vurdere utviklingstrender i bestanden.[3] I Vinje er det, med unntak av 2025, registrert færre enn 1000 jegerdager og færre enn 500 sette hjort per år, og tallene for innmark bygger på bare 17-58 jegerdager per år.

NINA har også pekt på at den økte bruken av termiske hjelpemidler i mange hjortekommuner har skapt bekymring for om endringene i sett hjort-indeksene fortsatt er til å stole på, og forventer at jegere som bruker slike hjelpemidler, observerer flere dyr enn de ellers ville gjort.[4] Termiske hjelpemidler ser ut til å ha vært i økende bruk de siste årene, og noe av økningen i indeksen kan derfor skyldes utstyret og ikke nødvendigvis flere dyr.

2. Alvorlig skade

Kommunen viser til beiteskader på jordbruksareal, rundballer og skog, men oppgir ikke hvor skadene har skjedd, hvor omfattende de er, eller hvordan de har utviklet seg over tid. Etter veilederen menes det med "alvorlig skade" en situasjon med "betydelige skadekonsekvenser", utvikling over flere år skal tillegges større vekt enn enkelthendelser, og kommunen bør synliggjøre hvordan skadene er geografisk fordelt. Skader på rundballer kan heller ikke begrunne forskriften. Veilederen sier uttrykkelig at slike skader ikke er en form for skade kommunen kan legge til grunn i forskriftsarbeidet, og at det i stedet bør brukes forebyggende tiltak, for eksempel inngjerding eller tildekking slik at hjorten ikke får tilgang til rundballene.[5]

Når det gjelder skog, oppgir veilederen at sannsynligheten for barkskader i granbestand er under 10 prosent opp til om lag 1,5 felte hjort per km² tellende areal på kommunenivå.[6] Kommunen har ikke

[1] Landbruksdirektoratet. Fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort. Publisert 30.07.2026, sist oppdatert 17.09.2026. Tilgjengelig på: https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/forvaltning/alle-veivisere-for-jakt-og-fangst/forvaltning-av-hjortevilt/fastsettelse-av-lokal-forskrift-for-apning-for-bruk-av-restlysforsterkende-og-termiske-siktemidler-til-jakt-pa-hjort

[2] Hjorteviltregisteret. Statistikk for hjort, sett hjort per jegerdag, Vinje kommune, filtrert på "Utmark", "Innmark" og "Innmark og utmark", jaktår 2015/2016–2025/2026. Hentet 12.10.2026. Tilgjengelig på: https://www.hjorteviltregisteret.no

[3] Hjorteviltregisteret. Ofte stilte spørsmål, "Enkle tips til deg som bruker statistikken". Hentet 12.10.2026. Tilgjengelig på: https://www.hjorteviltregisteret.no/OfteStilteSpørsmål

[4] NINA. "Hva mener du som jeger om å bruke termiske hjelpemidler?". 27.10.2025. Tilgjengelig på: https://www.nina.no/aktuelt/alle-artikler-og-nyheter/hva-mener-du-som-jeger-om-a-bruke-termiske-hjelpemidler

[5] Landbruksdirektoratet. Fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort, avsnittet "Jordbruk".

[6] Landbruksdirektoratet. Fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort, avsnittet "Barkgnag".

oppgitt hvor mye skog som er skadet, eller vist til beitetakseringer eller andre registreringer av skogskader.

Kommunen har heller ikke vist til slaktevekter eller andre indikatorer på at hjortens kondisjon er svekket.

Kommunen skriver at hjorten ofte samler seg "i nærleiken av veg". Viltpåkjørsler er en av skadene på samfunnsinteresser som veilederen trekker fram i vurderingen av alvorlig skade, og påkjørsler er et reelt problem både for trafikksikkerheten og for dyrene som blir skadet eller drept. Fallviltstatistikken i Hjorteviltregisteret viser likevel få påkjørsler av hjort i Vinje: 15 hjort påkjørt av motorkjøretøy fra 2016 til 12. oktober 2026, mellom 0 og 3 per år. I 2024 og 2025 ble det ikke registrert noen, og så langt i 2026 én.[7] Tallene tyder ikke på at påkjørsler av hjort er et økende problem i kommunen. Veilederen peker dessuten på at også hastighet, trafikkintensitet og utbygging av veier påvirker antallet påkjørsler.

3. Alternative tiltak er ikke vurdert

Høringen beskriver ikke hvilke tiltak kommunen har iverksatt for å forebygge skader, eller hvorfor slike tiltak ikke er tilstrekkelige. Veilederen sier at kommunen bør beskrive dette, og Bernkonvensjonen artikkel 9 forutsetter at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning.

Det finnes en rekke ikke-dødelige tiltak. Godt utformede hjortegjerder kan beskytte innmark og nyplantet skog, og rundballer kan sikres med inngjerding eller tildekking. Mot påkjørsler viser NINA-rapporter til viltgjerder, faunapassasjer, skilting og varsling, siktrydding og redusert hastighet. Viltgjerder er blant de mest effektive tiltakene, særlig i kombinasjon med faunapassasjer.[8,9] Kommunen bør samarbeide med veimyndighetene om slike tiltak på eventuelle utsatte strekninger.

4. Behovet for termiske siktemidler er ikke begrunnet

Kommunen begrunner forslaget blant annet med at den ønsker å legge til rette for "ei meir effektiv og målretta jaktutøving". Det at termiske siktemidler kan gjøre det lettere å øke uttaket, er ikke i seg selv tilstrekkelig for å gjøre unntak fra forbudet. Kommunen må vise at det foreligger, eller kan forventes, alvorlig skade som følge av høy bestandstetthet, og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger, jf. Bernkonvensjonen artikkel 9.

Vilkåret om alvorlig skade gjenspeiles heller ikke i selve forskriften. Etter kommunens forskriftsforslag § 1 er formålet å legge til rette for "ei berekraftig, sikker og dyrevelferdsmessig forsvarleg jakt på hjort". Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29 a fjerde ledd gir bare adgang til å åpne for slike siktemidler for å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet.

---

[7] Hjorteviltregisteret. Fallviltstatistikk, Vinje kommune, art hjort, årsak "påkjørt av motorkjøretøy" og "påkjørt av tog", perioden 01.01.2016–12.10.2026. Hentet 12.10.2026. Tilgjengelig på: https://www.hjorteviltregisteret.no/FallviltInnsyn/Statistikk

[8] Rolandsen, C. M., Langeland, K., Tømmervik, H., Hesjedal, A., Kjørstad, M., Moorter, B. V., ... og Solberg, E. J. 2017. Tamreinpåkjørsler på Nordlandsbanen. Utfordringer og tiltak i Nord-Trøndelag og Nordland. *NINA rapport 1326.*

[9] Rød-Eriksen, L., Israelsen, M. F., og Rolandsen, C. M. 2024. Hjorteviltets bruk av viltpassasjer på Rv3 mellom Løten og Elverum. Oppsummering av prosjektperioden 2020-2024. *NINA rapport 2534.*

Tildelingen i Vinje har ligget nokså stabilt, mellom 125 og 138 dyr per år, fra 2015 til 2025.[10] Det tyder ikke på at det er lagt opp til et vesentlig økt uttak for å redusere bestanden, og høringen forklarer ikke hvorfor det nå skal være behov for mer effektive jaktmetoder.

5. Dyrevelferd

Hjorten er ofte aktiv og beiter i skumringen og om natten, særlig i kulturlandskapet. Termiske siktemidler gjør det mulig å jakte i mørket, og dette kan gi dyrene mindre tid til uforstyrret beiting. Det kan igjen gi dårligere næringsopptak og svekket kondisjon og kroppsvekt. Jakt i mørket innebærer også mer stress og forstyrrelse for andre ville dyr i de samme områdene.

Termiske siktemidler viser dyrets varmesignatur, men gir et begrenset bilde av omgivelsene. Tynne greiner, høyt gress og annen vegetasjon mellom jeger og dyr kan være vanskelig å se, og kan avlede kula. Det kan også være vanskeligere å bedømme avstand i mørket. Dersom et dyr blir skadeskutt, er ettersøk i mørket mer krevende, og det kan ta lengre tid før dyret blir funnet og avlivet. Dyret kan da lide lenge.

Termiske siktemidler gjør det lettere å oppdage dyret, men ikke nødvendigvis å vurdere kjønn, alder og familieforhold. Modne gevir har for eksempel lav varmesignatur og kan være vanskelige å skille fra bakgrunnen i et termisk sikte, slik at det kan være vanskelig å se detaljene.[11] Eid jeger- og fiskelag har pekt på at det ved bruk av slike siktemidler kan bli en stor utfordring å ta ut de "rette" dyrene, særlig å unngå å skyte morsdyr fra kalver.[12]

Hjorten har egenverdi, uavhengig av den nytteverdien den måtte ha for mennesker, jf. dyrevelferdsloven § 3. Forvaltningen bør derfor bygge på varsomhet og respekt for dyrenes egenverdi og ikke bidra til en utvikling der stadig mer avansert teknologi tas i bruk for å effektivisere jakt.

Konklusjon

NOAH er prinsipielt imot bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt. Uavhengig av dette mener NOAH at Vinje kommune ikke har dokumentert at vilkårene for å gjøre unntak fra lovens hovedregel er oppfylt, og at de tilgjengelige tallene heller ikke gir grunnlag for et slikt unntak. NOAH ber derfor Vinje kommune om ikke å åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/
Dorrit Rahbek
Biolog

[10] Hjorteviltregisteret. Statistikk for hjort, tildelte og felte dyr, Vinje kommune, jaktår 2015/2016–2025/2026. Hentet 12.10.2026. Tilgjengelig på: https://www.hjorteviltregisteret.no
[11] Pixfra. Can you see antlers with thermal imaging? Tilgjengelig på: https://www.pixfra.com/can-you-see-antlers-with-thermal-imaging
[12] Vedvik, J. "– Må ligge føre eit dokumentert behov". Fjordabladet. 4.9.2026. Tilgjengelig på: https://www.fjordabladet.no/nyhende/n/wr0LqL/maa-ligge-foere-eit-dokumentert-behov